

Az MNB Növekedési Hitel Programot (NHP) indít

Magyarországon a vállalati hitelek állománya 2008 vége óta folyamatosan csökken. Ez a jelenség különösen hátrányosan érinti a kis- és középvállalkozásokat, mivel őket a hitelkínálati korlátok is jobban sújtják, illetve nehezebben találnak maguknak alternatív finanszírozást. A jelenlegi makrogazdasági környezetben – törvényi felhatalmazás alapján – lehetőség van arra, hogy az MNB a hitelintézetek együttműködésével egy célzott hitelprogrammal - az árstabilitás veszélyeztetése nélkül - a fenntartható gazdasági növekedést támogassa.

A Növekedési Hitel Program alapvető célja, hogy kedvezményes jegybanki finanszírozás segítségével a kis és középvállalatok finanszírozási helyzetén segítsen, mert az kiemelten fontos a termelőkapacitások, valamint a munkahelyek megőrzése és gyarapítása céljából. A kedvezményes kamatláb a hitellel rendelkező vállalatok számára az alacsonyabb törlesztő részleteken keresztül alacsonyabb költségeket eredményez, melynek mind jövedelmezőségi, mind likviditási szempontból pozitív a hatása. A mérséklődő adósságszolgálati terhek miatt csökken a hitelállomány minőségének romlása, így végső soron a banki portfólió-minőségre is pozitív hatással lehet. Mindezek mellett a program a bankok mérlegpozícióján keresztül a hitelezési képességet is javíthatja.

Vállalati hitelállomány (2012 végi adatok)

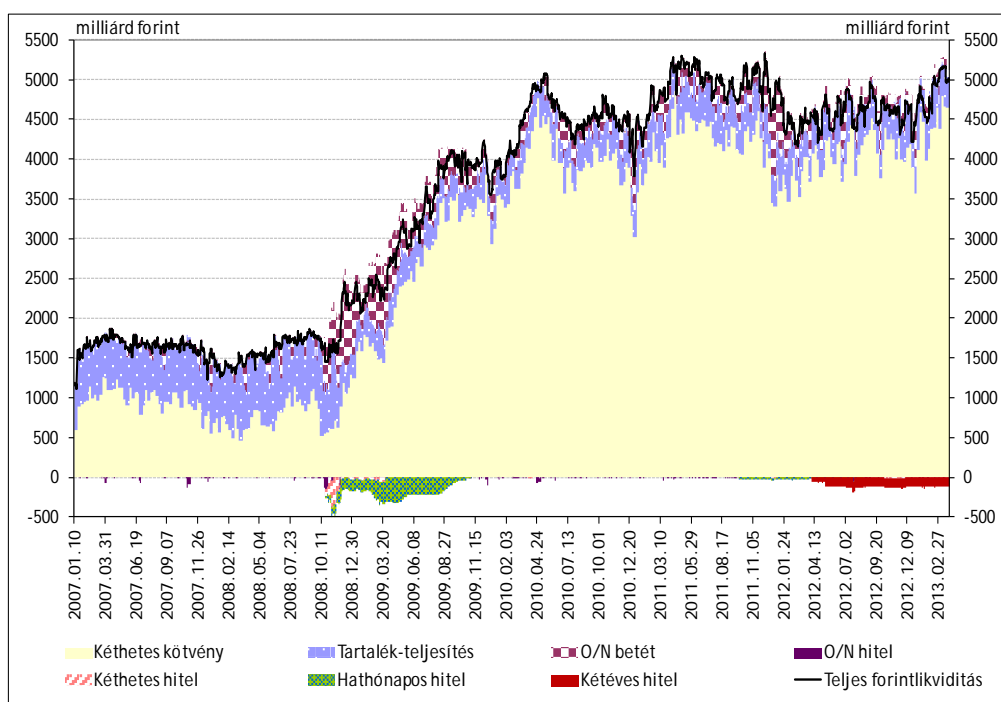
Mrd Ft	Deviza	Forint	Összesen
1. Mikro-és kisvállalkozások	866,5	976,1	1842,6
2. Középvállalkozások	997,6	614,0	1611,6
(1+2) kkv	1864,1	1590,1	3454,2
kkv deviza megoszlás (%)	53,97	46,03	
3. Nagyvállalatok	1990,9	702,1	2692,9
Nagyváll. deviza megoszlás (%)	73,9	26,1	

Forrás: MNB.

A lakossági hitelezés és a devizahitelek problémájának kezelésére számos kormányzati program áll rendelkezésre, ezért a jegybank nem tervezi hasonló program kidolgozását a lakosság számára.

A Növekedési Hitel Program része továbbá a gazdaság külső sérülékenységének a mérséklése, ami egyben lehetővé teszi a jegybanki kamatkiadások csökkentését is. A kedvezményes kamatozású jegybanki refinanszírozás nyújtása, amely a kkv hitelezés ösztönzését célozza, növeli az MNB mérlegfőösszegét és ezen belül a forrásoldalon a 2 hetes kötvény állományát, így a GDP ma már 1%-ához közelítő kamatkiadásokat. A kéthetes kötvényállomány felépülése jórészt az államadósságon belül a devizaadósság aránya növekedésének, illetve az ország válság előtt és alatt nyilvánvalóvá vált pénzügyi sérülékenységéből kiinduló devizatartalék emelkedésnek volt egyenes következménye, amely jelenleg az MNB forrásoldalának legnagyobb tétele. Ennek költsége – amely beavatkozás nélkül tovább emelkedne a kedvezményes jegybanki finanszírozás forrásköltségével – azonban mérsékelhető az ország sérülékenységének csökkentésével.

A bankközi forintlikviditás megoszlása az egyes forintlikviditást kezelő eszközökben

Forrás: MNB.

Kedvezményes jegybanki refinanszírozás forint alapú kkv hitelek folyósítására

Az MNB a hitelintézetek bevonásával Növekedési Hitel Programot kezdeményez, melynek során átmeneti jelleggel, korlátozott mennyiségben, kedvezményes kamatozású refinanszírozási hitelt nyújt kereskedelmi bankok számára. A program keretösszege 250 milliárd forint, a jegybanki hitel kamata 0%.

A programban részt venni kívánó hitelintézeteknek a kedvezményes kamatozású jegybanki hitelt fix feláron kell a kkv-k számára tovább adni. Szándékaink szerint ez a felár nem lesz nagyobb 2 százalékpontnál, így a vállalati hitel kamata maximum 2% lehet. Ennek eléréséhez szükség lehet garanciaprogramok igénybevételére is. Erről és a program további részleteiről az MNB tárgyalást kezdeményez a hitelintézetekkel.

A tárgyalások során a jegybank számít az üzleti szféra képviselőinek együttműködésére is a kedvezményes hitelek megfelelő célzottságának kialakításában azzal a céllal, hogy a kedvezményes hitelek kizárólag azokban az ágazatokban és azokat a kis- és középvállalati adósokat éri el, amelyek egészséges üzleti modellel rendelkeznek és növekedni szeretnének. Becsléseink szerint a hitelszűke nem egyformán érinti a vállalati szektor szereplőit. Különösen hátrányosan sújtják a szigorú hitelkínálati korlátok a kis- és középvállalkozásokat, ugyanakkor a számukra a banki finanszírozásnak nincs valódi alternatívája. Iparági megoszlás szerint vizsgálva a hitelkínálatot azt tapasztaltuk, hogy a hitelezési feltételek olyan ágazatokban is jelentősen szigorodtak, amelyek a potenciális növekedés szempontjából kulcsfontosságúak lehetnek. Ezzel szemben más, tartós értékesítési problémákkal küszködő iparágakban kényszerhitelezésre, vagyis a tartósan rossz hitelképességű vállalatok mesterséges életben tartására utaló jeleket látunk.

Mindezek miatt indokolt lehet a kedvezményes hitel ágazat és vállalatméret alapján célzott felhasználása.

A program hatására a jegybank mérlegfőösszeg megnő. Eszközeinek állománya teljes kihasználtság esetén a 250 milliárd forintos refinanszírozó hitellel emelkedik, miközben forrásoldala is ugyanennyivel bővül. A többlet sterilizációs állományra fizetett kamat az MNB közvetlen hozzájárulása a hitelezés ösztönzéséhez, ugyanis ezzel szemben eszközoldalon kamatmentes hitel jelenik meg. Ezt a költséget azonban ellensúlyozza a program további eleme.

A hitelintézetek programhoz való hozzájárulása a velük való megállapodás alapján úgy valósulna meg, hogy egy átlagos kkv-t jellemző hitelkockázati szintnek megfelelő felár helyett csak – a hitelintézetekkel folytatandó tárgyalás kiindulópontját képező - 2%-ot építenek be a hitelkamatokba. Az alacsonyabb felár miatt kieső jövedelmet azonban kompenzálhatja az adósok javuló fizetési képessége, ami a jóval a piac alatti kamattehertől remélhető.

A jegybank a hitelprogrammal nem vállal fel vállalati hitelkockázatot. Ennek a kockázatnak a felmérése és kezelése továbbra is a bankrendszer feladata. A program tehát azon túl, hogy a kisebb vállalatokat célozza, és esetleg ágazati preferenciákat is fog tartalmazni, a források allokálásában alapvetően a kereskedelmi bankok hitelezési döntéseire támaszkodik.

A jegybanki hitelprogram célzottságánál, méreténél és egyszeri jellegénél fogva nem befolyásolja a kamatpolitika vitelét és hatékonyságát, azaz nem jön létre „kettős kamatláb”. A kamatpolitika továbbra is óvatos és kiszámítható marad. A program célzottsága biztosítja, hogy a kedvezményes finanszírozás az üzleti aktivitást élénkítse, és ne befolyásolja a pénzügyi eszközárakat. A program keretében kihelyezhető, alacsony kamatozású refinanszírozás maximális mennyisége pedig korlátozott, a hazai bankok teljes vállalati hitelállományának mindössze 4%-a, a kkv hitelállomány 7%-a.

A hitelösztönzés ezen formája nem veszélyezteti az MNB elsődleges célját, az árstabilitás fenntartását. A jelenlegi, tartós kereslethiánnyal jellemezhető makrogazdasági környezetben az infláció tartósan a cél alatt maradhat. A célzott hitelösztönzés hozzájárulhat a potenciális növekedés erősítéséhez azáltal, hogy nem hagyja leépülni a termelőkapacitásokat. Tekintettel arra, hogy a program középtávon a potenciális kibocsátásra is hat, az ebből fakadó középtávú inflációs nyomás elhanyagolható, így az elsődleges cél szempontjából nem befolyásolja érdemben a kamatpolitikát.

Kedvezményes jegybanki refinanszírozás KKV devizahitelek forintra váltására

Az MNB - szintén a hitelintézetek bevonásával - átmeneti jelleggel, korlátozott mennyiségű, kedvezményes refinanszírozási hitelt kíván folyósítani kkv adósok fennálló devizahiteleinek forintra konvertálásához. A program keretösszege 250 milliárd forint, a jegybanki hitel kamata 0%. A program további feltételei – felár nagysága és célzottsága tekintetében – is megegyeznek az előző programpontéval. A program keretében kihelyezhető, alacsony kamatozású refinanszírozás maximális mennyisége itt is korlátozott: a hazai bankok kkv devizahitel-állományának legfeljebb a 15%-a.

A forinthitelekhez való nehéz hozzáférés mellett a kkv-szektor másik nagy problémája a kintlévő devizahitelek magas aránya. A kkv-hitelállomány közel fele deviza alapú, melynek összege 1860 milliárd forint (állomány 54%-a), 15000 vállalathoz kapcsolódóan. Ezeknek a hiteleknek a devizaneme nagyrészt euró (86 százalék), kisebb részt svájci frank (14 százalék). A svájci frank alapú devizahitelekkel rendelkező kkv-knak (257 milliárd forint) feltételezhetően nincs természetes vagy mesterséges fedezete, így ezek a cégek jelentős árfolyamkockázatnak vannak kitéve. A kkv-devizahitelek forintra váltását célzó program javítja az érintett vállalatok hitelképességét, és kiszámítható gazdálkodást tesz lehetővé számukra.

Annak érdekében, hogy az érintett devizahitelek forintra konvertálása ne okozzon volatilitást a forint árfolyamában, a jegybank a végtörlesztés esetén már sikerrel alkalmazott eljárást követi: a hitelek devizakonverziójához a hitelintézetek számára devizát bocsát rendelkezésre piaci áron a devizatartalék terhére annak feltételével, hogy a hitelintézetek vállalják, hogy abból a rövid lejáratú külföldi forrásaikat fizetik vissza. Így az ország rövid devizatartozásai és devizatartaléka ugyanolyan mértékben csökkennek, vagyis Magyarország devizatartalék-megfelelése változatlan marad.

A kétéves likviditást nyújtó hiteltender felfüggesztése

Figyelembe véve a tartósan kedvező külső pénz- és tőkepiaci környezetet, valamint a bankok tartósan stabil likviditási helyzetét, az MNB a kétéves fedezett hiteltendert határozatlan időre felfüggeszti. Pénzpiaci turbulencia esetén az eszköz reaktiválásával lehetőség van a likviditási sokkok kezelésére és annak biztosítására, hogy a hosszú források hiánya ne legyen gátja a vállalati hitelezésnek.

A gazdaság sérülékenységének és az ezzel együtt járó kamatkiadások csökkentése

Az MNB a Kormánnyal és a hitelintézetekkel közösen programot dolgoz ki a gazdaság sérülékenységének csökkentésére. A program az ország rövid külső adósságának 1000 milliárd forintos csökkenését célozza meg, ami - az eddig is alkalmazott szabályoknak megfelelő módon - mérsékli a jegybank devizatartalék-igényét. Ezzel párhuzamosan a kéthetes MNB-kötvény állománya - a jegybank elsődleges célja és a pénzügyi stabilitás veszélyeztetése nélkül - 3600 milliárd forintra csökken. A program során a tartalék-megfelelést az biztosítja, hogy az MNB devizaeszközének felhasználása és az egy éven belül lejárató külföldi adósság azonos mértékben csökken. A devizatartalékok legfeljebb egy tizedének a felhasználása (annak a sebezhetőségi forrásnak a mérséklésére, amely miatt a tartalék megképzésre került) teljesen összhangban van a jegybanki tartalékolás - a pénzügyi piacok által eddig is - elfogadott alapelveivel. A program során egyúttal az ország bruttó külső adóssága is mérséklődne.